

SPIS TREŚCI

	Str.
Wstęp. Napisał Bogdan Suchodolski	V
DEMOKRACJA I WYCHOWANIE	
Zarys filozofii wychowania	5
I. Wychowanie jako proces konieczny do życia	5
1. Odnowa życia za pomocą przekazu społecznego	5
2. Wychowanie a komunikowanie	9
3. Rola wychowania planowo zorganizowanego	12
Podsumowanie	16
II. Wychowanie jako funkcja społeczna	18
1. Natura i znaczenie środowiska	18
2. Środowisko społeczne	20
3. Środowisko społeczne jako czynnik wychowujący	26
4. Szkoła jako środowisko specyficzne	29
Podsumowanie	34
III. Wychowanie jako kierowanie	36
1. Środowisko jako czynnik kierujący	36
2. Formy społecznego kierowania	40
3. Naśladowanie i psychologia społeczna	49
4. Zastosowanie wyżej omówionych twierdzeń do procesu wy- chowania	54
Podsumowanie	58
IV. Wychowanie jako rozwój	60
1. Warunki rozwoju	60
2. Nawyki jako przejaw rozwoju	66
3. Wychowanie jako wykładnia koncepcji rozwoju	71
Podsumowanie	75
V. Przygotowywanie, rozwijanie i kształcenie formalne	77
1. Wychowanie jako przygotowywanie	77

2. Wychowanie jako rozwijanie	80
3. Wychowanie jako ćwiczenie zdolności	86
Podsumowanie	95
 VI. Wychowanie postępowe i wychowanie konserwatywne	98
1. Wychowanie jako formowanie umysłu	98
2. Wychowanie jako rekapitulacja i retrospekcja	101
3. Wychowanie jako rekonstrukcja	107
Podsumowanie	111
 VII. Idea wychowania demokratycznego	113
1. Naturalne konsekwencje zrzeszania się ludzi	113
2. Ideał demokracji	120
3. Platońska filozofia wychowania	122
4. „Indywidualistyczne” ideały XVIII wieku	127
5. Społeczny i narodowy charakter wychowania	129
Podsumowanie	137
 VIII. Cele wychowania	139
1. Czym jest cel?	139
2. Kryterium celu pozytywnego	144
3. Cele wychowania	148
Podsumowanie	153
 IX. Naturalny rozwój i społeczna użyteczność jako cele	154
1. Poszukiwanie celu w naturze	154
2. Społeczna użyteczność jako cel wychowania	164
3. Kultura jako cel	168
Podsumowanie	170
 X. Zainteresowanie i zdyscyplinowanie	172
1. Znaczenie pojęć	172
2. Rola idei zainteresowania w wychowaniu	180
3. Społeczne aspekty zagadnienia zainteresowań	187
Podsumowanie	190
 XI. Doświadczenie i rozumowanie	192
1. Istota doświadczenia	192
2. Myśl refleksyjna w doświadczeniu	199
Podsumowanie	208

XII. Rola myślenia w wychowaniu	210
1. Podstawy metody	210
Podsumowanie	226
XIII. Istota metody	227
1. Jedność przedmiotu nauczania i metody	227
2. Metody ogólne i indywidualne	235
3. Cechy metody indywidualnej	240
Podsumowanie	249
XIV. Istota materiału nauczania	250
1. Materiał nauczania z punktu widzenia nauczającego i z punktu widzenia uczącego się	250
2. Stadia w procesie nabywania wiedzy przez nauczyciela	255
3. Nauka, czyli wiedza racjonalna	262
4. Materiał nauczania z punktu widzenia wychowania społecznego	266
Podsumowanie	268
XV. Elementy zabawy i pracy w obrębie programu szkolnego	270
1. Rola wychowawcza zajęć o charakterze aktywnym	270
2. Zajęcia nadające się do wykorzystania w programie szkolnym	273
3. Praca i zabawa	282
Podsumowanie	287
XVI. Funkcja geografii i historii w programie nauczania	289
1. Nadawanie głębszego znaczenia elementarnym czynnościom	289
2. Historia i geografia jako nauki nawzajem się uzupełniające	293
3. Historia a współczesne życie społeczne	299
Podsumowanie	304
XVII. Rola naukowego poznania w programie nauki szkolnej	306
1. Idealna forma logiczna a ujęcie nauki zgodne z wymogami psychologii	306
2. Wiedza naukowa a postęp społeczny	312
3. Nauki ścisłe i humanistyka w nauczaniu	319
Podsumowanie	321
XVIII. Wartości wychowawcze	323
1. Ustalenie i przeżycie wartości (zrozumienie i ocena)	324
2. Wartościowanie nauki szkolnej	333

3. Podział i układ wartości	339
Podsumowanie	348
XIX. Praca i czas wolny	350
1. Geneza przeciwieństwa	350
2. Poglądy współczesne	356
Podsumowanie	364
XX. Studia teoretyczne i praktyczne	366
1. Przeciwwstawienie praktycznego doświadczenia i teoretycznej wiedzy	366
2. Wiedza empiryczna i teoretyczna w świetle teorii współczesnych	372
3. Doświadczenie pojęte jako eksperyment	378
Podsumowanie	385
XXI. Kształcenie w naukach przyrodniczych i społecznych. Natura et homo	387
1. Historyczna tradycja kształcenia humanistycznego	388
2. Nowożytnie zainteresowanie naukowe przyrodą	392
3. Jak dziś wygląda problem wykształcenia?	397
Podsumowanie	403
XXII. Jednostka a świat	405
1. Psychika jako indywidualny świat	405
2. Umysł jednostki jako czynnik kształtujący i rewidujący poznanie	408
3. Odbicie powyższych koncepcji w dziedzinie wychowania	417
Podsumowanie	422
XXIII. Zawodowe aspekty wychowania	424
1. Znaczenie zamiłowań i zainteresowań zawodowych	424
2. Rola przygotowania do zawodu w wychowaniu	427
3. Szanse i niebezpieczeństwa współczesnego przygotowania do pracy zawodowej	431
Podsumowanie	440
XXIV. Co to jest filozofia wychowania?	443
1. Krytyczny przegląd problematyki	443
2. Istota filozofii	446
Podsumowanie	456
XXV. O teoriach poznania	457
1. Jedność czy dwoistość?	457

2. Szkoły metodologiczne	465
Podsumowanie	471
XXVI. Teorie moralności	473
1. Interioritas et exterioritas	473
2. Przeciwnieństwo między obowiązkiem a interesem osobistym	478
3. Inteligencja a charakter	483
4. Czynniki społeczny a czynnik moralny	487
Podsumowanie	491
Indeks nazwisk	493
Indeks problemowy	495